

Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 11 . 7 . 1973 - Sayı : 14591)

No.
1784

Kabul tarihi
28 . 6 . 1973

BÖLÜM — I

Genel Hükümler

Hukukî Binye :

MADDE 1. — Bu Kanunla, Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı (TUSAŞ) adında tüzelkişiliğe sahip faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi Devlet Teşekkülü kurulmuştur. Teşekkül, bu Kanuna, 440 sayılı Kanuna ve sözü geçen Kanunlar hükümleri saklı olmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

Merkezi Ankara'dadır. İlgili olduğu Bakanlık Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıdır. İlgili Bakanlık 440 sayılı Kanununun 9 ncu maddesindeki hallerde yetki ve sorumluluğunu kullanırken Maliye, Millî Savunma bakanlıkları ile işbirliği yapabilir.

BÖLÜM — II

Amaç ve Faaliyet Konuları

Amaç :

MADDE 2. — TUSAŞ'ın amacı, ülkenin teknolojik düzeyini yükseltecek, millî hâsılaya katkısı yüksek, yabancı ekonomilere bağılılığı hafifleten, dış piyasa ile rekabet edebilir, Millî Güvenlik ve sivil ihtiyaçlara yönelmiş bir uçak endüstrisini kurup işletmektir.

TUSAŞ, bu amaca ulaşırken verimlilik ve kârlılık esaslarına göre çalışacak ve teknolojik gelişmeleri yakından izleyecektir.

Faaliyet Konuları :

MADDE 3. — TUSAŞ'ın faaliyet konuları aşağıda gösterilmiştir :

- a) Askerî ve Sivil havacılıkta kullanılan her çeşit uçak, helikopter ve benzeri motorlu, motorsuz vasıtaların imal ve montajını yapmak,
- b) Bu vasıtalarla ilgili her türlü yedek parça, teçhizat ve malzemelerinin imal ve alım satımını yapmak,
- c) Konusu ile ilgili hususlarda gayrimenkuller alıp satmak, menkul ve gayrimenkullerini rehinlemek suretiyle borçlanmak,
- d) İmalât ve satışlarıyla ilgili her türlü işletmeleri kurmak, hangarlar, depolar, meydanlar, ta-mirhaneler yapmak ve gerektiğinde bunları 3 ncü şahıslara kiralamak, kamu kurumlarına vermek veya kiralamak,
- e) Konusu ile ilgili ortaklıklar kurmak veya mevcut ortaklıklara iştirak etmek,
- f) Yukardaki fıkralarda sayılanlara ilişkin her türlü işleri yapmak ve ticarî işlemlere girişmek.

BÖLÜM — III

Mali Hükümler

MADDE 4. — TUSAŞ'ın sermayesi 1 500 000 000 (Birbuçukmilyar) TL. dir.

Bu sermaye, beheri 10 000 TL. kıymetinde (nominal değerinde) 150 000 hisseye ayrılmıştır. Sermaye Genel Kurul kararı ile artırılabilir.

A ve B grubu hisseleri nama yazalıdır.

MADDE 5. — A grubu hisseleri esas sermayenin % 55'ini teşkil edip, bu sermaye Hazineye tahsis edilmiştir. Bu hisseler T. C. Maliye Bakanlığı tarafından temsil edilir. Hazine bu hisseleri İktisadi Devlet Teşekküllerine devir ve temlik edebilir.

B grubu hisseleri sermayenin % 45'inden ibaret olup, tamamı Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına tahsis edilmiştir.

Sermayenin ödenmesi :

MADDE 6. — Sermaye aşağıdaki şekilde ortaklığa ödenecektir.

A grubu hisse senetleri bedelli her sene TUSAŞ'ın yıllık yatırım programına göre Bütçe Kanunu ile bütçeye konacak ödenekle, T. C. Maliye Bakanlığınca ödenecektir.

B grubu hisse senetleri bedelleri, Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı tarafından bu kanunun yürürlüğünü takibeden 12 ay içinde TUSAŞ'a ödenir.

Kârın dağıtımı ve yedek akçeler :

MADDE 7. — Ortaklığın yıllık sâfi kârı şu suretle dağıtılır.

- % 10'u ödenmiş sermaye tutarına varıncaya kadar âdi,
- % 5'i ödenmiş sermayenin % 25'ine varıncaya kadar fevkalâde ihtiyat akçesi olarak ayrılır.
- % 5'i ise 440 sayılı Kanununun 30 ncu maddesi esaslarına göre verilecek ikramiye olarak ayrılır.
- Bakiye sâfi kâr Genel Kurulca tespit edilecek esaslara uygun olarak hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara dağıtılır.

Diğer mali konular :

MADDE 8. — İşletme bütçeleri, faaliyet raporları, fiyat ve tarifeler, yatırım ve finansman işleri, bilanço ve netice hesapları, 440 ve 441 sayılı kanunlara göre yürütülür.

Yıllık üretim ve satış programları ise ilgili bakanlık ile Millî Savunma ve Maliye bakanlıkları, Devlet Plânlama Teşkilâtı ve TUSAŞ ile müştereken tespit edilir.

TUSAŞ'ın yapacağı iç ve dış istikraza Maliye Bakanlığı kefalete yetkilidir.

BÖLÜM — IV

Yönetim

Yönetme ve temsil :

MADDE 9. — TUSAŞ, bu Kanun ile diğer mevzuat hükümleri ve Yönetim Kurulu Kararları uyarınca Genel Müdür tarafından yönetilir. Ortaklığı, idare ve yargı organlarıyla 3 neti şahıslara karşı Genel Müdür temsil eder. Genel Müdür temsil yetkisini genel hükümlere göre devredebilir.

Yönetim Kurulu üyeleri :

MADDE 10. — TUSAŞ'ın Yönetim Kurulu :

- a) Genel Müdürle, ortaklığın Genel Müdür yardımcılarında ilgili Bakanlıkça belirtilecek biri,
 - b) Milli Savunma Bakanlığının inhası ile Bakanlar Kurulu tarafından atanan bir üye,
 - c) Maliye Bakanlığının inhası ile Bakanlar Kurulu tarafından atanan bir üye,
 - d) ilgili Bakanlığın inhası ile Bakanlar Kurulu tarafından atanan bir üye,
 - e) Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Yönetim Kurulunun seçeceği bir üye,
- Olmak üzere altı üyeden oluşur.

Nitelikler :

MADDE 11. — Yönetim Kuruluna (Bakanlar Kurulunca atanacak ve Vakıf tarafından seçilecek üyelerin Genel Müdür ve Genel Müdür yardımcılarında aranan niteliklerde olmaları şarttır. Seçim yolu ile Yönetim Kuruluna katılacak üyelerin nitelikleri seçmeye yetkili organlar tarafından saptanır.

Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin yetkileri, sorumlulukları hakkında 440 sayılı Kanun ve Tüzüğü hükümleri uygulanır.

Atama :

MADDE 12. — Genel Müdürle Genel Müdür yardımcısı ve Kararname ile Yönetim Kuruluna katılan üyeler atanmalarındaki usule göre değiştirilebilir. Bunların dışında kalan üyenin hizmet süresi üç yıl olup, süresini dolduran tekrar seçilebilir. Ancak Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklıdır.

Bu kanunun 10 ncu maddesinin b, c, d ve e fıkralarında düzenlenen Yönetim Kurulu üyeliklerine 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 124 ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 1327 sayılı Kanunla getirilen Ek - 1 nci maddeleri uyarınca da atama yapılabilir.

Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri :

MADDE 13. — Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri 440 sayılı Kanun ile bu Kanunun tüzüğünde belirtilmiştir. Bu Kanun ve Tüzükte açıklık bulunmayan hallerde Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

Genel Müdür ve yardımcıları :

MADDE 14. — Genel Müdür veya Genel Müdür yardımcısı olabilmek için 440 sayılı Kanunun 10 ncu veya 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla değişik 48 nci maddesinde belirtilen niteliklere sahip olmak ve 65 yaşını doldurmamış bulunmak gerekir.

Genel Müdür ve yardımcılarının atanması, değiştirilmesi, yetki ve sorumlulukları hakkında 440 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

TUSAŞ'ın üç Genel Müdür yardımcısı bulunur. Bunlardan biri teknik, biri mali ve diğeri de idari konularda Genel Müdüre yardım eder.

BÖLÜM - V

Personel rejimi

Personel kayıtları :

MADDE 15. — TUSAŞ'ın ve kendisine bağlı işletmeleri personeli hakkında 3659 ve 1475 sayılı Kanunların ek ve tadilleri ile bu kanunlar yerine geçecek kanunlar uygulanır.

Ancak, sevki idare ve teknik hizmetlerde Bakanlar Kurulunca tespit edilecek tavan ücretlerini aşmamak üzere Yönetim Kurulunca özel hukuk hükümleri gereğince sözleşmeli olarak personel çalıştırılabilir.

Emeklilik hakları :

MADDE 16. — Evvelce personel kanunları veya emekliliğe tabi görevlerde bulunmuş olanlardan ortaklıkta sözleşmeli olarak bir göreve atanmaların emeklilik hakları devam eder. Şu kadar ki, bunların emeklilik kesenek ve karşılıkları kondilerince ödenir.

Sözleşmeli olarak geçen süreler memuriyet dereceleri ile, emeklilik keseneğine esas aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınır.

Emekli, adı malûl veya vazife malûllüğü aylığı bağlanmış olanlar bu hükümden faydalanamazlar.

BÖLÜM - VI

Koordinasyon

Koordinasyon sağlanması :

MADDE 17. — TUSAŞ yıllık ve uzun vâdeli yatırım, işletme ve imalât programlarını yaparken, işletme ve imalâtle ilgili Bakanlıklar ve kuruluşlarla koordinasyon yapmak ve genel piyasa ihtiyaçlarını gözönünde bulundurmak zorunluğundadır. Programlarının bu Bakanlık ve kuruluşların ihtiyaç ve imkânlarına göre hazırlanmasını ve bu kuruluşlarla TUSAŞ imalât ve yatırım programları arasında koordinasyonunun sağlanmasını temin etmek amacıyla TUSAŞ'ın imalât, işletme, yatırım programları bu kanununun 8 nci maddesinin 2 nci fıkrasında belirtilen şekilde tespit olunur.

BÖLÜM - VII

Genel Hükümler

Muafiyetler :

MADDE 18. — Ortaklığın uçak sanayiî kurması ve işletmesi ihtiyacı için, yabancı memleketlerden ithal olunacak makine, teçhizat, malzeme ve bunlara aittir her türlü yedek parça ve gerekli hammadde ile aynı maksatlarla yabancı memleketlerden satın alınacak veya kiralanacak, her nevi uçak, telsiz cihazı, emniyet ve işaret tesisatı ve bunlara müteallik her türlü yedek edavat ve malzeme, teçhizat gümrük resminden, ithalde alınan damga resminden ve diğer bilûmum vergi, resim ve harçlardan muafır.

Mübayaa ve kiralamaya aittir mukaveleler, anlaşmalar, sair mutabakat ve bağlantılar ile bunlara müsteniden tanzim olunacak bonolar, senetler, diğer kıymetli evrak ve sair bilcümle vesaik de vergi, resim ve harca tabi değildir.

Ortaklığın kuruluşu ile ilgili her çeşit işlemlerle çıkarılacak hisse senetleri vergi, resim ve harçtan muafır.

Ortaklık bilûmum yargı harçlarından muafır.

Faydalanma :

MADDE 19. — Ortaklık karşılıklı mutabakat tesis etmek kaydıyla Hava Kuvvetleri tesislerinden bedelsiz olarak faydalanabilir.

Kamulaştırma :

MADDE 20. — TUSAŞ, 6830 sayılı istimlâk Kanunu hükümlerinden faydalanır.

Emniyet ve muhafaza :

MADDE 21. — Ortaklığa ait fabrikalar, atelyeler, deppoylar ve diğer binalar 1110 sayılı Askerî Memnu Mıntakalar Kanunu ile ek ve değişikliklerinin uygulanması bakımından askerî binalardan sayılır.

Bunlardan askerî müfrezeler tarafından muhafazasına lüzum görülecek mahal ve zaman itibarıyla Millî Savunma ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlıkları ve ortaklıkça müştereken tespit olunur.

Ortaklığa ait bütün iş yerlerinde siyasî maksatla toplantılar, mümayişler yapılamayacağı gibi bu maksatla ortaklık mensuplarına sözlü veya yazılı tekliflerde bulunulamaz.

Yukardaki fıkra hükmüne muhalif hareket edenlerle, Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinde yazılı suçları ortaklık mensupları arasında işleyenler hakkında Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinde yazılı cezalar uygulanır.

BÖLÜM - VIII

Genel Kurul

Teşekkül ve temsil :

MADDE 22. — Genel Kurul hisse senedi sahiplerinden teşekkül eder. Her hissenin veya hisseyi temsil edenin bir oy hakkı vardır.

Genel Kurul faaliyetinde uygulanacak kanunlar :

MADDE 23. — Genel Kurulun vazifeleri, toplanma şekli, yetkileri, Genel Kurul üyelerinin oy hakkı, kararlarının bağlılık derecesi hakkında bu kanunla 440 ve 468 sayılı Kanunun hükümleri saklı kalmak kaydıyla Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır. Bu esaslar ayrıca bir yönetmelikle tespit edilir.

BÖLÜM - IX

Denetçiler

Seçim :

MADDE 24. — Genel Kurulda ikisi (A) grubu ve birisi (B) grubu hisselerini temsil eden ortaklar tarafından Türk Ticaret Kanununun hükümlerine uygun olarak üç denetçi seçilir.

15 nci maddedeki nitelikler denetçilerde de aranır.

Yıllık rapor :

MADDE 25. — Denetçilerin görev, yetki ve sorumlulukları hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri tatbik olunur. Ancak, denetçilerin tanzim edeceği yıllık raporun bir sureti Genel Kurul toplantısından en geç bir ay önce Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığına ve ilgili Bakanlığa gönderilir.

Yıllık raporun eleştirisi :

MADDE 26. — Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından tanzim edilecek denetleme raporunda şirket denetçileri tarafından kendilerine gönderilmiş bulunan rapor gözönünde bulundurulur ve bu raporun eleştirilmesi madde madde yapılır.

Bilanço tasdiki ve ibra :

MADDE 27. — Ortaklığın yıllık bilançosunun tasdik ve tasvibi ile Yönetim Kurulunun ibrası hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — TUSAŞ'ın kuruluşunda, Hazineye ait (A) grubu hisseleri karşılığı olarak şirket sermayesinin tamamının % 4'ünü geçmemek üzere, Millî Savunma Bakanlığına tahsis edilmiş gayrimenkul ve tesisler rayiç bedel üzerinden devredilebilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — TUSAŞ'ın kuruluş devresinde Türk Ticaret Kanununun öngördüğü kayıtlamalar aranmaz.

Yürürlük :

MADDE 28. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 29. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi		Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim Sayfa	Cilt	Birleşim Sayfa	
36	78	254	12 78	740,819:820
37	104	169	79	836,841,862,
39	131	440:450,513,		863:864
		519:521		

I - Gerekçeli 879 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 131 nci Birleşimine, 315 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 79 neu Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Ticaret, Sanayi ve Teknoloji, Adalet, Millî Savunma ve Plân Komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadî İşler, Anayasa ve Adalet, Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/803